

Mgr. Bc. Emilie Kalová

ředitelka odboru inspekci, výkonu akreditací, financování v oblasti sociálních služeb,
sociálněprávní ochrany dětí a sociální práce

V Praze dne 25. června 2024
Č. j.: MPSV-2024/137557-262/1

Vážený pane zástupce veřejného ochránce práv,

v reakci na Váš dopis ze dne 11. června 2024, č.j. KVOP-23066/2024, Vám *k možnosti inspekce, pokud poskytovatel při nastavení vnitřních postupů personálu používá nepřijatelnou právní úpravu* sděluji, že dle ustanovení § 97 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“) jedním z předmětů, na které se zaměřuje inspekce poskytování sociálních služeb (dále jen „inspekce“) je plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb, které jsou stanovené v § 88 a 89 zákona o sociálních službách. Zákon o sociálních službách v § 88 písm. d) stanovuje poskytovatelům povinnost zpracovat vnitřní pravidla zajištění poskytované sociální služby. Tato povinnost souvisí s plněním jednotlivých standardů kvality sociálních služeb (příloha č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů), které v rámci celého rozsahu vyžadují vytváření písemných vnitřních pravidel, které zabezpečují průběh poskytování sociálních služeb, individualizované poskytování sociální služby, možnost zvyšování kvality včetně stížností a postupu poskytovatele v rámci nouzových a havarijních situacích. Kritérium standardu č. 1 Cíle a způsoby poskytování sociální služby pak v kritériu c) stanovuje poskytovateli povinnost zpracovat pracovní postupy zajišťující řádný průběh poskytování sociální služby. Těmito pracovními postupy jsou nejen postupy k poskytování základních činností konkrétního druhu sociální služby ale i další postupy, které napomáhají uplatňování práv jednotlivých osob, případně bezproblémové fungování služby.

V rámci inspekce jsou jednotlivé skutečnosti ověřovány z praxe poskytovatele. Jedním ze základních zdrojů pro zjištění skutečného stavu jsou právě vnitřní pravidla a postupy poskytovatele. Úkolem inspekce je v první řadě posouzení, zda poskytovatelem předložená písemná pravidla / postupy / instrukce/ vnitřní směrnice/ řády apod. (dále jen „pravidla“) jsou v souladu s aktuálně platnou legislativou. V případě, že inspekce zjistí, že poskytovatelem předložená písemná pravidla nejsou v souladu s aktuální právní úpravou, je toto zjištění popsáno v protokolu o inspekci sociální služby a současně je poskytovateli, v souladu s § 98 odst. 5 zákona o sociálních službách, uloženo opatření k odstranění zjištěných nedostatků (dále jen „opatření“), které je součástí kontrolního zjištění.

Opatření je definováním toho, co poskytovatel má učinit (či čeho zanechat) včetně konkrétních dat, tak, aby byl odstraněn daný nedostatek. Poskytovatel má povinnost splnit uložené opatření v dané lhůtě. Pokud by tak neučinil, naplnil by skutkovou podstatu přestupku definovaného § 107 odst. 2 písm. m) zákona o sociálních službách. O plnění těchto opatření je povinen poskytovatel předložit zprávu v písemné formě. Nepodání písemné zprávy o plnění opatření je skutkovou podstatou přestupku dle § 107 odst. 2 písm. m) zákona o sociálních službách. Kontrola plnění uložených opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekci poskytování sociálních služeb je realizována formou následné inspekce.

K Vašemu dotazu, z jakého důvodu nebylo poskytovateli *Obecně prospěšná společnost Důstojnost, se sídlem: Prvního pluku 206/7, Praha 8 – Karlín, 186 00 Praha 86* uloženo opatření k nápravě popsanych nedostatků sděluji, že Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor inspekcí, výkonu akreditací, financování v oblasti sociálních služeb, sociálněprávní ochrany dětí a sociální práce, oddělení výkonu a metodiky akreditací, vzdělávání a inspekcí sociálních služeb, sociální práce a SPOD provedlo na základě výzvy Veřejného ochránce práv u jmenovaného poskytovatele inspekci ve dnech 2. – 10. listopadu 2023.

V rámci místního šetření poskytovatel ke kontrolované oblasti Opatření omezující pohyb osob (dále jen „OOPO“) uvedl, že na základě návštěvy Veřejného ochránce práv nově nastavuje systém plnění této své zákonné povinnosti. Poskytovatel jako důkaz své aktivity v této oblasti předložil inspekčnímu týmu podklad *VNITŘNÍ PŘEDPIS OPATŘENÍ OMEZUJÍCÍ POHYB OSOB (opatření ve zprávě ombudsmana č.: 11,12,13,14,15,16)*, ke kterému uvedl, že se jedná o materiál, který bude před zavedením do praxe, předložen ke konzultaci právnímu zástupci poskytovatele. Současně poskytovatel předložil podklad *Formulář použití opatření omezující pohyb osob* pro evidenci těchto případů, ke kterému uvedl, že se jedná o nově vytvořený formulář, který nebyl dosud v praxi použit.

Inspekční tým po prostudování poskytovatelem předložených podkladů svá zjištění týkající se nedostatků jednotlivých podkladů popsal v kontrolním zjištění č. 19 v Protokolu o inspekci poskytování sociálních služeb, ze dne 6. prosince 2023, č.j.: MPSV-2023/174213-262/9 (dále jen „protokol“).

Vzhledem ke skutečnosti, že

- poskytovatel v rámci inspekce opakovaně deklaroval, že se jedná o pracovní verzi nově nastavovaných pravidel, se kterou bude ještě v rámci spolupráce se svým právním zástupce pracovat;

- zaměstnanci poskytovatele na úrovni managementu i pracovníků v přímé péči v rozhovorech popsali postup případného použití OOPO v souladu s požadavky zákona o sociálních službách;
- zaměstnanci poskytovatele shodně uvedli, že v rámci poskytovaných sociálních služeb nepoužívají žádnou formu OOPO a deklarovaly, že v kontrolovaném období nebylo vůči klientům sociálních služeb použito žádné OOPO;
- rozhovory se zaměstnanci, rozhovory s respondenty, studiem osobní dokumentace respondentů a vybraných klientů ani pozorováním při rozhovorech s respondenty nebylo zjištěno, že by v průběhu poskytování sociálních služeb bylo použito OOPO v rozporu s požadavky § 89 odst. 1–5 zákona o sociálních službách;
- poskytovatel projevil plnou součinnost a opakovaně deklaroval svůj zájem a projevil snahu o nápravu zjištěného stavu;

inspekční tým po pečlivém a důkladném zvažování všech skutečností rozhodl, že poskytovatelem předloženou pracovní verzi dokumentů do zdrojů zjištění zahrne a popíše v rámci kontrolního zjištění č. 19 (inspekční tým považoval za důležité písemně poskytovatele upozornit na konkrétní skutečnosti, které jeho nově nastavovaná pravidla obsahují a umožnit mu svá pochybení napravit).

Inspekční tým v protokolu o inspekci u kontrolního zjištění č. 19 uložil poskytovateli opatření podle § 98 odst. 5 zákona o sociálních službách směřující k odstranění nedostatků v plnění povinnosti poskytovatele dle § 89 odst. 6 zákona o sociálních službách (viz str. 67 protokolu).

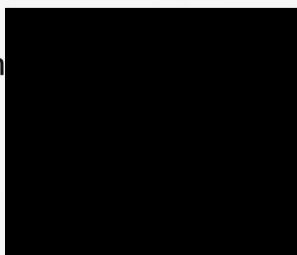
K Vašemu dotazu, *zda se inspekce s používáním omezovacích prostředků podle zákona o zdravotních službách v prostředí sociálních služeb setkává a jaká opatření využívá* sdělují, že při poskytování sociálních služeb není povoleno používat OOPO s výjimkou případů přímého ohrožení jejich zdraví a života nebo zdraví a života jiných fyzických osob. Oblast situací a postupů týkajících se omezení pohybu osob v sociálních službách vymezuje § 89 zákona o sociálních službách. Za podmínek uvedených v zákonu o sociálních službách je možné použít pouze zásah pomocí fyzických úchopů, umístění do místnosti zřízené k bezpečnému pobytu a podání léčivých přípravků na základě ordinace lékaře a za jeho přítomnosti. Zákon o sociálních službách explicitně vymezuje posloupnost OOPO v pořadí, ve kterém mají být využita. Tato opatření smí poskytovatel sociálních služeb použít jen v souladu se zákonem o sociálních službách proto, aby nedocházelo k omezení základních práv osoby při poskytování sociální služby.

V roce 2023 bylo identifikováno v rámci inspekcí v 9 případech porušení povinnosti dle § 89 odst. 6 zákona o sociálních službách, tj. problém v oblasti nevedení evidence

o použití opatření omezujícího pohyb klientů sociální služby. V této souvislosti byla uložena opatření:

- zpracovat vzor formuláře pro případ použití OOPO v rozsahu písm. a) – j) uvedených v § 89 odst. 6 zákona o sociálních službách;
- vést evidenci případů použití OOPO v souladu se zněním § 89 odst. 6 zákona o sociálních službách.

S pozdravem

Kancelář veřejného ochránce práv

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
Údolní 39
602 00 Brno